

“HET VOELT ALSOF IK NOG ÉÉN ALBUM IN MIJ HEB”

Interview Fish – De Oosterpoort, Groningen (22 april 2016)

Met Marillion's hitsingle *Kayleigh* zal hij altijd in één adem genoemd worden: Derek William Dick, beter bekend als Fish. Ook zijn naderende afscheid als muzikant in 2018 zal daar weinig aan veranderen. Hoewel *Kayleigh* in Nederland niet verder kwam dan de 16e plaats in de Top 40 bleef Marillion hier door de jaren heen enorm populair. In 2015 was Fish voor het laatst in Groningen, toen zijn optreden op het laatste moment werd geannuleerd omdat toetsenist John Beck kort daarvoor zijn arm had gebroken. Op vrijdag 22 april 2016 is Fish weer terug, deze keer met een ongedeerde toetsenist in zijn band... 's Middags spreek ik de Schotse zanger in De Oosterpoort, waar hij druk rokend vertelt over alles wat hem bezig houdt. Want Fish is veel meer dan alleen Marillion. Hij is acteur in een aantal tv-series, schrijver van zijn eigen biografie, fanatiek supporter van de Schotse voetbalclub Hibernian en heeft maar liefst tien soloalbums uitgebracht. Kom meer te weten over deze veelzijdige muzikant, die zijn bijzondere bijnaam te danken heeft aan het feit dat hij graag lang in bad zit: Fish!

Tekst: Godfried Nevels

Vorig jaar zou je hier ook optreden maar...

“toen brak John [toetsenist John Beck] zijn arm. Gisteren waren we daar wel een beetje bezorgd over. We waren op die plek en daar hing een vloek over...”

Gaat het nu goed met hem?

“Ik heb een tijdje niet met hem gesproken, maar hij moest veel fysiotherapie ondergaan. Hij brak zijn arm bij zijn elleboog en hier [hij wijst naar zijn pols], wat voor een toetsenist niet goed is. We horen niet veel van hem. Hij is heel erg op zichzelf.”

Kan hij nu wel weer spelen?

“Ik heb niet meer met hem gesproken sinds... Wanneer heb ik hem voor het laatst gesproken? Volgens mij was het december, begin januari.”

Hoe voelt het om hier terug te zijn en nu wel te kunnen optreden?

“Goed. Ik geniet er echt van. Maar ik kijk er ook naar uit om het af te ronden en naar mijn tuin terug te gaan...”

Hoeveel optredens heb je nog te gaan?

“Nog acht optredens.”

Wat kunnen we vanavond verwachten?

“Het album *Misplaced Childhood*.”

Maar ook je eigen solowerk?

“Ja, ook *Pipeline*, *The Perception of Johnny Hunter*, *Family Business*, *A Feast of Consequences*, dat soort nummers. Je zal het vanavond zien.”

Ik las dat je het concept van *Misplaced Childhood* in zeer korte tijd hebt geschreven. Klopt dat?

“Ja, het concept was inderdaad binnen een nacht bedacht. Daarna werd het verder uitgewerkt.”

Het album is opgenomen in de beroemde Hansa Studios in Berlijn. Hoe was dat?

“Dat was geweldig. Het was echt een interessante ervaring. Ik was toen nog heel jong. Ik was nog maar 26, 27 jaar oud. Dus was het fantastisch om daar voor opnames heen te gaan. De muur stond toen nog in Berlijn en voor iemand zoals ik was dat een zeer interessante plek, *like a sweetshop you know*.”

“*We hadden nooit verwacht dat het album zo'n succes zou worden*”

Misplaced Childhood werd geproduceerd door Chris Kimsey, die daarvoor met de Rolling Stones heeft gewerkt.

“Ja, hij heeft een aantal albums gedaan met de Stones, ELP en Peter Tosh. Hij was een bekende producer en wilde graag met ons werken. Hij ging volledig voor de

muziek. Een geweldige kerel om mee te werken en we zijn nog steeds vrienden. Hij produceerde in 1991 ook mijn *Internal Exile*-album. En *Clutching at Straws* [het laatste album van Fish met Marillion].

Op welke manier heeft hij het geluid van het album beïnvloed?

“Weet ik niet. Hij bracht ons allemaal samen. Hij wist het grote geluid voor het album te creëren dat het eigenlijk nodig had. Het was een zeer indrukwekkend geluid.”

Van alle Marillion-albums was *Misplaced Childhood* het meest succesvol. Waarom deed dit album het zo goed vergeleken met de andere?

“Ik denk dat het op het juiste moment is uitgekomen. Het was een conceptalbum dat uitkwam op een moment dat er geen andere conceptalbums waren. Iedereen speelde toen van die synthesizermuziek en dit was compleet iets anders. Ook hadden we een groot aantal fans in de *heavy rock community* die op dezelfde manier aan *Dark Side of the Moon* of *Close to the Edge* gehecht waren. Het is gewoon één van die albums. En ik denk dat er toen ook veel mensen met verbroken relaties waren.”

***Misplaced Childhood* werd in juni 1985 uitgebracht. Wat waren jouw verwachtingen op dat moment?**

“Nou, *Kayleigh* was toen al uitgekomen. *Kayleigh* was aan het album voorafgegaan. We hadden een hitsingle in handen. Dus wisten we eigenlijk al dat het album het ook goed zou doen. Maar we hadden nooit ver-

wacht dat het album zo'n succes zou worden. Het kwam voor iedereen als een verrassing.”

Was het succes overweldigend?

“Het was toen een hele moeilijke periode, vooral voor mij. De teksten zijn zeer autobiografisch. Ik zat in een zeer moeilijke periode in mijn leven, ik was eigenlijk nog bezig om volwassen te worden en kwam net uit een relatie. Weet je, dat de roem ons zo werd opgedrongen was moeilijk om mee om te gaan. Er zijn geen boeken die vertellen hoe je dat moet doen. Je gaat daar op verschillende manieren mee om.”

En je leert ervan.

“Ja, je leert ervan. Maar ik vond het niet echt leuk.”

Je verliet de band in 1988. Het is nu bijna 30 jaar later. Hoe kijk je terug op je tijd in Marillion?

“Ik ben trots op wat we bereikt hebben. Het was een geweldige ervaring. Helaas kon het zo niet langer doorgaan. Ik wilde gewoon weg. We waren een grote ziellose machine geworden. Met *Misplaced Childhood* hadden we nog een *gang mentality*. Maar toen het succes, de roem en het geld kwam, waren er mensen om ons heen die niet om ons heen hadden moeten zijn. Bepaalde mensen werden daardoor aangetrokken en dat was niet positief. Het was een goed album en er was succes, maar tegelijkertijd veroorzaakte dat het einde van de band. Maar ik had plezier, het was goed.”

In 2008/2009 moest je naar het ziekenhuis voor twee operaties aan je stembanden. Wat was er mis?

“Een cyste.”

Kwam je daar in een vroeg stadium achter?

“Ik merkte in 2007 dat er iets mis was met mijn stem. Ik had daar veel last van en kwam er maar niet achter wat er aan de hand was. Sommige avonden kon ik prima zingen en op andere avonden... Ik was aan de antibiotica om de groei van de cyste af te remmen. Toen ze mij voor het eerst opereerden hoorde ik van de chirurgen dat het daar waarschijnlijk al twee jaar had gezeten. De volgende operatie was nodig om overmatige celgroei te verwijderen.”

Dat moet een onzekere periode voor je geweest zijn.

“In die tijd maakte ik me grote zorgen. Toen ik in 2010 voor de operatie daarheen ging, een paar dagen voor kerst, heeft mijn vrouw mij drie dagen later verlaten. Dus dat was een zwarte periode. Psychologisch een zeer moeilijke tijd. Maar dankzij de Fishheads Club

Tour [een uitgebreide akoestische tour in 2010/2011] kwam ik er doorheen. *I went back on the acoustic thing and got myself back together again.*”

Dus die tour heeft je echt geholpen?

“Ja, het gaf me vertrouwen om mijn stem te gebruiken. Ik hoefde niet over elektronische instrumenten heen te schreeuwen. Ik was in staat om mijn stem op gepaste wijze te gebruiken en deze weer terug te krijgen. Maar het is moeilijk. Ik zing nu al 34 jaar en het begint zijn tol te eisen. Ik kan niet op dezelfde manier zingen als ik in 1983, 1984, 1985 deed. Ik heb in die tijd nooit training of begeleiding gehad. Als ik toen wel een coach had gezien zou hij hebben gezegd: stop met hoe je nu zingt. De band wist in welke toonladders de nummers waren en speelde deze gewoon. Ik wist niet eens wat toonladders waren, ik begreep muziek niet. Ik realiseerde me niet dat ik op het maximum van mijn stem aan het zingen was. Dat hou je niet lang vol.”

Is dat ook één van de redenen dat je stopt als muzikant?

“Het is één van de redenen. Het is geweldig, weet je. We speelden in Tilburg voor 3000 man en hebben hier vanavond bijna 2000. Eigenlijk zou ik elke dag zo moeten spelen. En dat doe ik niet. Ik bedoel, we speelden in Hamburg voor 900 man. De Britse tour was geweldig, was uitverkocht en had overal een publiek van meer dan 2000. Maar ik moet dat regelmatig blijven doen. Het is prima als je met *Misplaced Childhood* op pad bent en nostalgie om de hoek komt kijken, maar ik wil niet constant *Misplaced Childhood* blijven spelen. Ik doe deze tour om het voor de laatste keer te spelen. Omdat men het een goed album vindt en het verdient om nog een keer gespeeld te worden, maar ik kan niet langer vier shows achter elkaar doen. Drie is het maximum. Het zijn altijd drie achter elkaar en een dag vrij, twee achter elkaar en een dag vrij, drie achter elkaar... Maar eigenlijk moet je vier of vijf shows achter elkaar doen. Elke vrije dag maak je kosten voor de band, de crew, de bus en de hotels. Weet je wat het probleem is? Deze podia zijn fantastisch. Nederlandse podia horen bij de beste van de wereld. Maar de meest Britse podia zijn *shitholes*.”

Bedoel je de grootte, de sfeer?

“Gewoon alles. Backstage krijgen we daar zelfs geen catering. Je hebt gewoon een bepaalde mate van comfort nodig en je moet goed kunnen slapen. In een bus slaap je nooit goed. Dus het is gewoon zwaar. Volgende week word ik 58. Mijn schouder doet enorm zeer.

Ik moest zelfs een keer in Amsterdam een injectie in mijn rug krijgen. In mijn beide knieën heb ik een ernstige vorm van artritis. Dus als je al die dingen bij elkaar optelt denk je van: ik ben na twee jaar niet langer *on the road*. Nee. En de tournees zullen ook korter worden.”

“Weltschmerz wordt mijn laatste album omdat ik verder moet”

Naast muzikant ben je ook actief als acteur.

“Ik had daar eigenlijk veel meer mee moeten doen, maar het is onmogelijk om een carrière als acteur te combineren met muziek.”

Je moet een keuze maken.

“Ja. Van het geld dat ik als acteur verdiende kon ik eigenlijk niet leven en had ik dus de muziek nodig. Vooral in de jaren negentig, toen ik daar een aantal mogelijkheden voor had. Begin 2000 was het onmogelijk om iets buiten de muziek om te doen. Misschien kan ik het over twee jaar weer proberen. Maar ik ben geen Gene Hackman, ik ben geen DeNiro. Ik doe het omdat ik het leuk vind. Ik zal hopelijk niet van het geld afhankelijk zijn, maar wat ik echt wil doen is filmscenario's schrijven. Daar ben ik meer in geïnteresseerd. En in het schrijven van boeken.”

Ben je op dit moment bezig met schrijven?

“Nee. Ik kan niet schrijven als ik aan het touren ben. Iedereen verwacht dat van mij. Ze vragen me dan: wat doe je onderweg? Uitrusten! Ik heb niet de tijd en de mentale capaciteit om rond 09.00 's ochtends op te staan en vier of vijf uur aan een roman te werken. Ik schrijf niet eens muziek als ik aan het touren ben. Ik zou aantekeningen kunnen maken, maar ik moet daarvoor tijd en ruimte krijgen... Als schrijver heb je gewoon tijd nodig om daar echt aan te kunnen werken.”

Ik begrijp dat je bezig bent met een autobiografie?

“Ik ben daar in 2009 mee begonnen. Ik heb het niet weggegooid, maar het ligt momenteel even onderin de la.”

Als je acteren vergelijkt met musiceren, wat betekent acteren dan voor jou? Is het een ander soort plezier?

“Verschillende ritmes... Op het podium ben ik degene die de controle heeft. Als ik acteer dan ben ik gewoon Derek, de acteur.

Je speelt dan een andere rol.

“Ja. Je wordt verteld wat je moet doen, je wordt verteld wat je moet zeggen en je wordt verteld hoe je het moet doen.”

Je was bijna in de film *Braveheart* terechtgekomen, maar dat ging toen niet door?

“Nee.”

Omdat je andere verplichtingen had?

“Ik sprak daar met Mel Gibson over. Hij was op zoek naar een specifiek personage, iemand die zijn beste vriend zou kunnen spelen. Ik was te lang en voldeed gewoon niet aan het profiel. Toen ik de film zag begreep ik zijn beslissing. Hij schreef me een mooie brief die ik nog steeds heb.”

Naast muziek en acteren ben je ook een fanatiek supporter van Hibernian. Weet je dat er een onderlinge band is tussen Hibernian en FC Groningen?

“Nee, dat wist ik niet.”

Supporters van FC Groningen reizen soms naar Edinburgh om Hibernian te steunen en er is een link tussen beide teams.

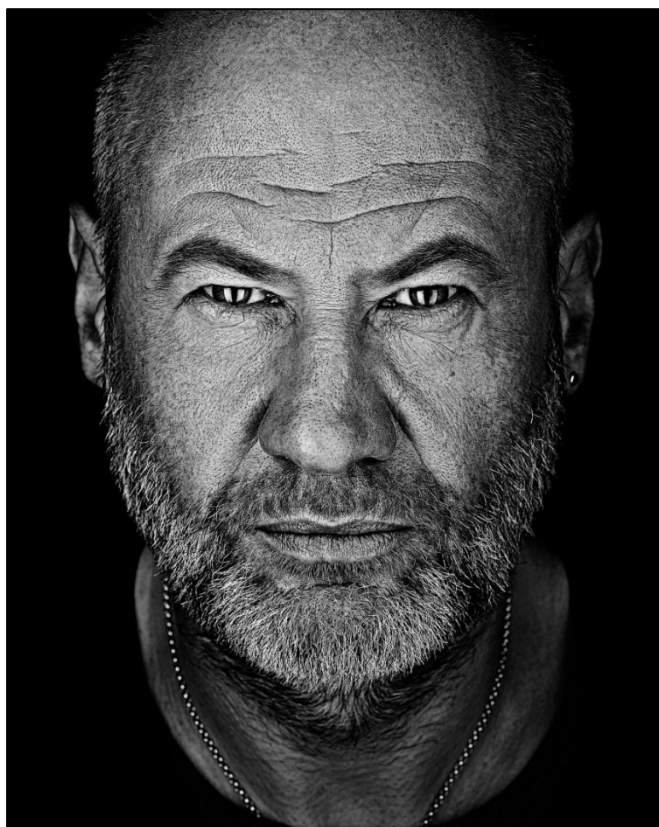
“Dus jullie hebben ook niets gewonnen...”

Lange tijd niet, totdat we vorig jaar eindelijk de beker wonnen. Heeft Hibernian recentelijk nog iets gewonnen?

“Helemaal niets. We hebben dit jaar de bekerfinale verloren door een goal in de laatste minuut. We zijn nu in de tweede divisie en hadden deze bijna gewonnen, totdat we vier wedstrijden op rij verloren die ons volledig hebben ontspoord. En we staan in de bekerfinale maar daar spelen we tegen Rangers, die we laatst trouwens nog hebben verslagen. Maar we hebben de Schotse beker al 114, 115 jaar niet meer gewonnen. Groot-Brittannië had nog niet eens een onderzeeboot toen Hibs voor het laatst de Schotse beker won... Misschien deze keer wel maar ik zal er niet bij zijn omdat ik die dag een optreden heb met de SAS Band [Spike's All Star Band die met verschillende muzikanten samenwerkt].”

Heb je met al het werk wat je doet wel tijd om thuiswedstrijden van Hibernian te bezoeken?

“Ik probeer het wel, maar... Ik moet KSC [de Duitse voetbalclub Karlsruhe SC] zien omdat mijn verloofde uit de regio Karlsruhe komt. De afgelopen jaren ben ik ongeveer 100 dagen per jaar in Karlsruhe. Dus zie ik KSC daar spelen. Ik heb KSC de afgelopen jaren vaker zien spelen dan Hibs. Maar ze zijn een beetje zoals Hibs en Groningen, ze hebben niets gewonnen. Ze waren vorig jaar heel dichtbij en zijn gepromoveerd naar de eerste Bundesliga, *but they were ripped off*. Ze zijn opgelicht door een scheidsrechter toen ze tegen Hamburg speelden. De wedstrijd was te zien op Sky omdat het een kwalificatieduel was. Mijn band was daar toen ook en keer ernaar. Het einde was verbijsterend. KSC was aan de winnende hand totdat in de 92e minuut één van de spelers van Hamburg de bal wegrapte, die vervolgens de rug en de arm van een KSC-speler raakte en de scheidsrechter de bal op de stip legde! *So that was it, bang, gone*. Enorm teleurstellend. Ik ben gewend om in het voetbal met teleurstellingen om te gaan.”

Je werkt nu aan je laatste album *Weltschmerz*?

“Ik ben er eigenlijk nog niet aan begonnen. Ik ben op dit moment een paar dingen aan het schrijven. Daar valt eigenlijk weinig over te zeggen.”

Wanneer zal het worden uitgebracht?

“Hopelijk volgend jaar mei, maar het zal pas worden uitgebracht wanneer het klaar is. Dit jaar valt af. Ik ben dan alleen maar bezig met de SAS Band. Ik zal drie of vier nummers met hun zingen. Dat is gewoon leuk om te doen. En dan is er het schrijven, opnemen en het eind mei laten uitbrengen. We zullen volgend jaar zomer met openluchtfestivals beginnen. In de herfst/winter gaan we op pad met *Clutching at Straws*, het dertigjarig jubileum van dat album, en *Welt-schmerz*. Ik denk dat beide albums elkaar zullen aanvullen omdat ik op dit moment aan een donker album denk, net zoals *Clutching at Straws* was. Aan het eind van 2018 volgt de afscheidstournee. Dat is het plan maar ik heb nog geen data en weet verder niets. *Welt-schmerz* wordt mijn laatste album omdat ik verder moet. Hoeveel albums heb ik tot nu toe gemaakt? 14 albums... Het is lastig om jezelf niet te herhalen, zowel tekstueel als muzikaal. Dat is moeilijk. Mijn teksten zijn geen gewone rock 'n roll-teksten dus kosten ze een hoop werk. Op dit moment voel ik me beperkt. Het voelt alsof ik nog één album in mij heb en dat ik dan een andere kant op moet gaan.”

“Het betekent meestal dat je op de goede weg bent”

Dus het wordt een afgesloten hoofdstuk?

“Ja.”

Daarna ga je verder met tuineren en schrijven?

“Ja klopt. Tuineren, schrijven, filmscenario's, meer acteren. Ik ben dan 60 jaar. Weet je, ik ben geen miljonair, ik heb geen pensioen of zoiets dus moet ik gewoon blijven werken. Maar met muziek werkt het gewoon niet meer. Het wordt steeds moeilijker om te touren. Vorige week hoorden we dat O2, die alle grote optredens in de UK doen, vanaf eind mei 25% van je *merchandise* afnemen! Hoe kun je dan in godsnaam nog op tournee gaan?”

Wat is het normale percentage?

“Dat hangt ervan af waar je speelt. Soms betaal je alleen een *facilitation fee*, een paar honderd euro, om je spullen neer te kunnen zetten. Maar 25% van de *merchandise* is gewoon pure oplichting.”

Ze hebben de macht om dat te doen.

“Ja, omdat ze alle podia bezitten! Voor iemand zoals ik, die volledig afhankelijk is van *merchandise*, wordt het onmogelijk gemaakt om te touren. *And I just object to paying some fucker 25% for doing nothing!* We speelden laatst in Aylesbury en zij namen toen 15% van de *merchandise*. Maar ze wilden ook 4 pond van de ticketprijs voor *facilitation fees*, voor een computer die tickets uitdraait! *Fuck it*, daar spelen we nooit weer.”

Is dat in Nederland en Duitsland anders?

“Ik denk dat de houding ten opzichte van artiesten hier vriendelijker is, meer professioneel. Zo was de PA in Tilburg geweldig! Backstage, hoe alles was neergezet... Het was een fantastische plek om heen te gaan, een dag te blijven, op te treden en weer verder te gaan. In Groot-Brittannië is het van: hier is je geld, koop maar een hamburger. Soms zijn er niet eens fatsoenlijke douches. Het zijn allemaal kleine dingen, maar als je zes tot acht weken op tournee bent en je met dat soort dingen om moet gaan is het moeilijk! Het is juist de bedoeling dat de dag zo gemakkelijk mogelijk verloopt, zo zorgeloos en stressvrij mogelijk, want je wil je concentreren op de tour en op je optredens omdat mensen veel geld hebben betaald om je te zien spelen. Wat ze niet willen zien is iemand die pissig is. Zelfs iets simpels als dit: een rookruimte. Ik begrijp de wet en respecteer dat mensen niet van sigarettenrook houden, maar deze locatie is voorzien van een rookruimte. Bij de meeste shows die we in de UK deden moest je buiten bij de deur staan. Iets simpels zoals dit! Het gaat om de investering. Groot-Brittannië heeft nooit in podia geïnvesteerd. Ze willen graag geld verdienen maar besteden het niet.”

Treed je ook op in Schotland?

“Nee, ik speel nauwelijks in Schotland. Alleen in Glasgow en Aberdeen. Toen we de akoestische tour deden was Schotland, naast Denemarken dat begrijpelijk is, één van de slechtste landen om te spelen. Eén van de weinige plaatsen tijdens de Fishheads Club Tour waar we geld hebben verloren.”

Echt? Waarom?

“Ik weet het niet. Nederlandse mensen komen naar Schotland en begrijpen het niet. Ze begrijpen het gewoon niet.”

Het is opmerkelijk dat, hoewel *Kayleigh* hier geen grote hit is geweest (16e plek in Top 40), Marillion in Nederland altijd populair is gebleven.

“Ja, Nederlanders en Duitsers hebben ons altijd gesteund. Maar jullie hebben een compleet andere houding ten opzichte van muziek. Jullie respecteren oudere muzikanten die optreden en gaan daar ook naartoe. Er zijn een heleboel bands, oudere bands, die hier nog steeds succesvol zijn. Ze komen hier ongeveer 5 of 6 optredens doen.”

Ik zag op je Facebook-pagina een bericht over het boek *Alone in Berlin* van Hans Fallada. Is dat één van de inspiratiebronnen voor je nieuwe album?

“Nee. Het was echt raar. Eén van die vreemde toevalligheden. Ongeveer een maand geleden was ik op het vliegveld, onderweg naar Amsterdam om een injectie in mijn rug te krijgen. Ik zag het boek en las de achterkant. Het leek mij een goed boek van Fallada. Toen ik die nacht terugvloog wist ik niet meer precies welke boeken ik had aangeschaft. Ik had drie boeken in mijn tas die ik op tournee wilde meenemen. Ik zat in het vliegtuig naast een interessante kerel en we raakten met elkaar in gesprek. Hij was een groot liefhebber van films, wist daar veel van af, en was ook een gemiddelde lezer. Hij zei: er komt een film uit waarvan ik het boek heb gelezen en het heet *Alone in Berlin*. Pas toen ik thuiskwam realiseerde ik me: dit is het boek waar hij het over had! Gewoon door puur toeval. Toen begon ik het te lezen en het was gewoon een fantastisch boek. Eén van de mooiste boeken die ik ooit heb gelezen. Het gevoel van het boek paste bij mijn ideeën over *Weltschmerz*.

Dus het valt allemaal samen, nietwaar?

“Ja. Weet je, ik hou van dat soort toevalligheden. Het betekent meestal dat je op de goede weg bent. *It's a signpost*.

Heb je nog een boodschap voor de mensen in Nederland?

“Ik hoop iedereen volgend jaar te zien. Ik geniet echt van deze plek. Maar hoewel ik in 2018 met pensioen ga, zal ik het podium niet missen. Ik bedoel, er zijn bepaalde dingen die ik wél ga missen. Eén van de meest plezierige tournees die ik ooit in mijn hele carrière gedaan heb, was de Fishheads Club Tour. Dat zou kunnen werken. Als het erop aankomt zou ik misschien in 2019 of 2020 nog een stuk of 10, 15 shows kunnen doen. En een paar kleine optredens, gewoon voor de lol. Als ik dan het boek heb kan ik daaruit voorlezen. Ik kan de muziek en het boek met elkaar combineren. Maar met de elektrische band, nee. Tourbussen en dat soort dingen, nee.”

Dus als het gaat gebeuren wordt het iets kleinschaligs?

Ja. De Fishheads Club Tour was geweldig, want ik zag op die tour waarschijnlijk meer van Nederland dan ik ooit vanuit een tourbus heb gezien! We sliepen 's nachts in prima hotels waardoor we een goede nachtrust kregen. Halverwege de dag verlieten we uitgerust het hotel en reden naar de locaties die allemaal ongeveer drie uur van elkaar verwijderd waren, zodat je alles kon zien. We stopten voor lunch, konden de spullen snel klaarzetten, met de jongens uit eten gaan... Het was een hele leuke manier van touren.”

Veel meer ontspannen.

“Veel meer ontspannen. En veel makkelijker om te doen.”

© Godfried Nevels